

Občani o sebi in o drugih

Ni vsak obrtnik bogat

V majhnem in neprimer- nem stanovanju, sredi raz- bitih avtomobilov in starega hangarja na bivšem letališču v Polju, stanuje s svojo dru- žino in starimi starši 46-let- ni avtoprevoznik Peter Kaj- stner. Ni eden tistih prevoz- nikov, kakršnih smo vajeni in — kot sem videl, je rev- ščina lahko doma tudi med obrtniki.

Peter Kajstner

»Koliko časa imate že obrt?«
 »Peto leto. Prej sem vozil s starim TAM-Pionirjem, ki je bil pravi veteran: letnik 1954.«
 »Pa so taki stari avtomobi- bili rentabilni?«
 »Če sam vozim in sam po- pravljam, potem še nekako gre, drugače bi me že zdavnaj vzel vrag. V to vprežem celo družino, saj sta sinova že velika in mi morata pri tem pomagati. Za te avto- mobile tudi ni rezervnih del- lov in ogromno časa pora- bim, da so v redu.«

»Ali ni škoda toliko časa porabiti za popravila?«
 »Seveda je, toda ne morem si privoščiti novega avtomobi- la. Podjetje SAP avtošpedi- cija na Smartinski cesti, za katerega vozim, mi že 6 me- secev ne plača. Davkarija in vsi drugi zahtevajo svoje, jaz pa ne dobim in ne do- bim, tako da bi že zdavnaj šel v službo, če bi jo dobil.«
 »Kako pa, da ste v taki situaciji začeli s prevozništvom?«

»Na začetku je kazalo dru- gače in plačan sem bil so- razmerno v redu, tako da sem tudi sam lahko zadovoljil obveznosti. Sedaj pa za- radi neplačanih obveznosti ne morem avtomobila niti regi- strirati in s takim ne morem na cesto. Tako se sklepa krog, iz katerega ne vem ne kam ne kod.«

»Koliko pa vam dolguje to podjetje?«

»Nad štiri milijone.«
 »In kaj bi vi vprašali?«
 »Kdaj mi bo to podjetje plačalo in kako bodo plače- vali v prihodnje?«

P. S.
 Povprašali smo tovarniša Peklaja, računovodjo tega obrata, kaj misli o tem.

»Zaradi splošne in zna- ne situacije v gospodarstvu in zaradi nelikvidnosti, v katero smo potegnjeni tudi mi, ne moremo izplačevati redno, toda ne branimo ni- komur, da si dela ne bi poi- skal kje drugje. V primeru Kajstnerja, za katerega vem, v kakšni situaciji je, lahko rečem le to, da bo dobil iz- plačano, čim bo mogoče.«

Kupci so zadovoljni

V Mercatorjevi trgovini v Polju, ki stoji sredi velikega potrošniškega zaledja, slu- žbuje kot poslovodja Franc Veber, star 46 let in oče dveh deklet. Je že 25 let pri istem podjetju in zadovoljen s službo, le malo se pritožuje, češ, da ima premalo prodaj- ne površine in, da trgovina nasploh kot celota ne odgo- varja današnjim potrebam.

Franc Veber

»Zakaj ne odgovarja in v čem se to vidi?«

»Trgovina ima 174 m² pro- dajne površine in smo v le- tu 1970 dosegli promet nad pol milijarde S din. Pred tremi leti, preden smo prišli na samopostrežbo, smo ime- li le okoli 350 milijonov S dinarjev prometa. Za to razliko se niso dvignile le cene, temveč je ta promet tudi od nekje drugje, pred- vsem od povečanega števila prebivalstva v Polju, saj so pred nekaj leti samo 200 m od nas zgradili 6 blokov po 20 stanovanj.«

»Pa hodijo vsi okoličani k vam v trgovino?«

»V glavnem vsi, toda če so zadovoljni ali ne, tega ne vem; mislim pa, da so

blagajne velik problem, po- sebno ob sobotah.«

»Ali so nezadovoljni samo ob sobotah in zaradi blagajn ali je vzrok še kje drugje, npr. v izboru blaga itn.?«

»Prepričan sem, da so z izborom blaga zadovoljni; ni- mamo le tistega, česar ni niti na tržišču. Zanima me pa, kaj bi vam odgovorili potrošniki.«

»Kakšne so stranke, so sitne ali jim je vseeno, kakš- no blago dobijo?«

»Razen nekaj izjem so stranke zadovoljne. Poznajo prodajalke in z njimi se lah- ko pogovorijo o nakupu in izboru.«

»Pa strežno osebje, ste za- dovoljni z njim?«

»Če primerjam promet, kate- rega je ustvarilo okoli 11 ljudi v letu 1970, moram biti zadovoljen, ker so to ustva- rile pridne roke.«

»In vaši dohodki in do- hodki prodajalk: odgovarjajo prometu v trgovini?«

»Plačo imajo po učinku in kot kaže, ta učinek ni tako majhen. In s tem smo vsi zadovoljni.«

»Kaj bi se po vašem mne- nju moralo spremeniti v tr- govini, da bi še povečali promet in resnično zadovo- ljili vse stranke?«

»Predvsem bi veljalo raz- širiti trgovino, dozditi bife, povečati oddelek za tekstil in urediti parkirni prostor.«

»Kaj bi kot dolgoletni tr- govec svetovali kupcem pred nakupom?«

»Predvsem to, da preden pridejo v trgovino, dobro premislijo, kaj žele kupiti in ne da se potem vračajo in s tem izgubljajo čas.«

Mlada upokojenka

Julka Stržinar, 47-letna upokojenka s Pokopališke 4, ne more biti doma in igrati tipične upokojenke, saj se čuti dovolj svežo in sposob- no za delo. Tako dela hono- rarno pri Vesna filmu, v eki- pi celovečernega filma Na klancu.

Justi Stržinar

»Ste v tej ekipi zadovoljni ali delate le zato, da pre- znete dolgčas?«

»Ne, delam zelo rada, saj je zanimivo, posebno zato, ker še nisem delala pri po- dobnem delu. Tako vsaj malo spoznavam, kako na- staja film.«

»Je zaslužek honorarja v redu ali je boljša pokojni- na?«

»Pokojnina je malenkost- no boljše, toda denarja ni-

koli ni preveč in jaz sem za vse sama.«

»Ste zadovoljni s stanova- njem in okoljem, v katerem živite?«

»Sem, samo premalo zele- nja je okoli nas in urbanisti bi morali veliko več misliti na to, pa to tudi praktično izvajati.«

»Kaj pa vas še moti?«

»To, da mladina postaja okoli hiš in dela napoto. Pri nas v bloku postajajo po stopnicah ter kletih in tam iščejo zabave, namesto kje drugje. Imajo marsikaj, če- sar mi nismo imeli, toda ni- majo nekega ideala.«

»Kaj pa, mislite, da jim manjka?«

»Ne vem, kakšni so njho- vi mladinski klubi, toda kot vidim, jih niti to ne privla- či.«

»Berete list Naša skup- nost?«

»Berem, saj sem naročena nanj.«

»In kaj vam je všeč v njej in kaj ni?«

»V glavnem mi je cel list všeč in ga tudi preberem, le premalo piše o običajih in zgodovinskih dogodkih naše občine. Pri tem ne mislim le novejših zgodovine, temveč tudi starejših. Mislim tudi, da je v njem preveč napisane- ga o športu, saj zavzema preveč prostora in piše o stvareh, ki niso pomembne.«

Humanost krvodajalstva

V Kolinski tovarni na Smartinski cesti dela v plansko-analitski službi 49- letni Hinko Zeilhofer, oče 17- letnega fanta in 7-letne hčer- ke. Doma je iz Kamnika in se vsak dan, že 9 let, vozi na delo v Ljubljano. V okviru krvodajalskih akcij je eden najpožrtvovalnejših v tovar- ni in je že večkrat dal kri.

»Kdaj ste prvič dali kri?«

»Leta 1953.«

»In kaj vas je navedlo v to človekoljubno dejanje?«

»Moje temeljno načelo je pomagati drugim. Pri tem pa človek pomisli tudi na to, da bom morebiti sam kdaj potreben te pomoči.«

»In kako je v vaši tovarni organizirano krvodajalstvo?«

»Sindikat dobi razpored krvodajalstva od občine, po- tem pa si ožji odbor sindi- kata razdeli delo po sektor- jih v tovarni koder bodo ti odborniki propagirali in s prepričevanjem pripravili lju- di na odvzem krvi. Pred- hodno razdelimo tudi pro- pagandni material in to nam olajša delo.«

»Pa je odziv velik oziroma kakšen je?«

»V tovarni imamo neko standardno število, okoli 60 ljudi, ki sicer niso vedno eni in isti, so pa glavna skupi- na, ki oddaja kri. Ta skupi- na se dopolnjuje z novimi ljudmi, toda ob pozivu se vedno odzove nekako 60 na- ših delavcev. Vmes so tudi krvodajalci, ki so posebno klicani za oddajo krvi; teh je okoli 15.«

»Ste med temi petnajsti- mi tudi vi?«

»Da, tudi jaz večinoma od-

dajam kri na poziv. Gre za nujne primere in za razne srčne operacije.«

»In kolikokrat ste dali kri?«

»Do sedaj petindvajsetkrat, v glavnem za srčne opera- cije.«

»Kaj bi rekli bodočim kr- vodajalcem?«

Hinko Zeilhofer

»Vsakdo bi se moral zave- dati, da bo verjetno on sam enkrat rabil kri. Že iz tega stališča bi morali biti krvo- dajalci vsi, posebno pa vsi šoferji, saj prav oni največ- krat potrebujejo kri.«

»Pred leti je bilo slišati, da so kri iz Slovenije pošilja- li drugam, v druge republi- ke itn. Kaj vi mislite o tem?«

»Mislim, da krvodajalstvo ne sme poznati meja, saj tu- di ustanovitelj RK na boji- šču ni izbiral ranjencev po narodnosti, temveč je poma- gal vsakomur, kdor je bil te pomoči potreben. Pomagam zato, ker je nekdo v nesreči in ne zato, ker ga slučajno poznam.«

»Ste zadovoljni s statusom svobodnega umetnika?«

»Temu statusu se ne mo- rem izogniti, toda s samim načinom svobodnega delavca nisem zadovoljen. Pri tem poklicu je kup težav, ki ovira- rajo osnovno delo in nikdar se zaradi obrobnih, toda nuj- nih stvari, ne morem popol- noma posvetiti delu.«

»Zakaj ne? Kaj vas ovira pri tem?«

»Leta 1952 so nas filmarje z dekretom postavili v svo- bodni poklic. Pri tem pa ni nihče pomislil, kdo bo za nas plačeval socialne dajatve, ki so postale glavni problem tega poklica. Z dekretom nam ni nihče zagotovil dela in ta- ko oblačimo in vedrimo, kot filmska industrija nasploh. Več kot polovico delovnega časa porabim za to, da bi prek našega društva in dru- gih forumov uredili to nev- zdržno stanje.«

»Pri čem so prizadeti svo- bodni poklici in konkretno tu- di vi?«

»Če mislite materialno plat, bi omenil to, da ni- mamo plačanega dopusta, ni-

Jane Kavčič

mamo nadomestila za KA 15, posojil sploh ne dobimo, niti potrošniških ne, kaj šele za stanovanja.«

»Ali filmski delavec lahko dobi dodatno delo in zaslu- žek?«

»Težko, to je specifičen pok- lic, tudi če pri tem mislite na televizijo. Smo pa prisi- ljeni delo iskati vsepovsod; seveda pri tem trpi osnovna angažiranost.«

»Ste že razmišljali o tem, kaj bi bilo treba storiti, da bi bili enkrat za vselej od- pravljeni ti problemi?«

»Razmišljal sem že in pri- šel do enakega zaključka kot moji kolegi, namreč, da je potreben filmski zakon, ki bi ščitil naš poklic. Danes se lahko vsak ukvarja s tem in tako vdira v naše vrste anar- hija.«

»Kot kulturnik in star ob- čan naše občine imate goto- v pregled tudi nad občins- ko kulturno dejavnostjo! Kaj bi mi lahko povedali o tem?«

»O občinski kulturni de- javnosti sem seznanjen naj- več prek vašega glasila Naša skupnost. Bolj malo je to in zavedam se, da ne sode- lujem dovolj, toda delo v drugih forumih mi jemlje ogromno časa, saj sem član komisije za kulturne stike z inozemstvom, član gospodar- ske komisije filmskega skla- da itn.«

»Imati v programu kak nov film?«

»Sklad mi je za letos odo- bril scenarij s sofinancira- njem filma Begunec in upam, da bo stekel jeseni.«

»In kakšno je vaše mnenje ob prepovedi filma Maška- rada?«

»Sodim, da je cenzurna komi- sija anahronizem naše sa- moupravne družbe in da ima- mo za to odločanje mnogo več poklicnih forumov — od ideološke komisije pri CK ZKS, prek mladine in SZDL pa vse do javnega to- žilca.«

Filmski poklic in njegove težave

V pisarni DSFD Zrinjskega 9 sem dobil Janeta Kavčiča, 47-letnega filmskega režiser- ja, doma iz Sp. Zadobrove. Za seboj ima več dokumen-

tarnih in celovečernih filmov in zadnji med njimi je Ne- vidni bataljon. Živi kot svobodni filmski delavec in kot tak doživlja vse tegobe tega poklica.